

Dimensions, Components and Indicators of Social Welfare in Elderly: Looking for a Composite Index

Mir Taher Mousavi,¹ Seyed Hossein Mohaqeqi Kamal,² Meroe Vameghi,³ Hassan Rafiey,⁴ Robab Sahaf,⁵ Mohammad Ali Mohammadi,¹ Mehdi Mohamadi,⁶ Faeze Joghataei⁶

میرطاهر موسوی*، سیدحسین محقق‌کی‌کمال**، مروئه وامقی***، حسن رفیعی****، رباب صحاف*****، محمدعلی محمدی*، مهدی محمدی****، فائزه جغتایی*****

Introduction: One of the major achievements of the 21st century is increased longevity. But this phenomenon has caused many concerns. With the arrival of the new millennium, ageing has become a major issue in demographic and social policy. In Iran, according to the 1390 census, 6,159,676 people or 8.2% of the population are aged over 60 years old. On the other hand, the concept of social welfare is often described in terms of satisfying human needs. It can be seen as a mental state; it is happiness or life satisfaction. Social welfare has also defined as a function of health, education, security, freedom, the environment, leisure, housing, and almost all combinations of the above. Evaluation of social welfare is very important so that policy decisions, international comparisons,

مقدمه: پایش و ارزشیابی طرحها و سیاستهای اجتماعی که با هدف ارتقاء رفاه اجتماعی سالمندان، اجرا می‌شود، نیازمند وجود یک شاخص و ملاک جامع است که تمامی ابعاد زندگی آنها را مد نظر قرار دهد. هدف از این مطالعه مرور جامع مطالعات مرتبط با شاخصها و نشانگرهای رفاه اجتماعی سالمندان و تلاش برای ارائه یک شاخص چندبعدی رفاه اجتماعی سالمندان است.

روش: این مطالعه از نوع مطالعات توصیفی است و با توجه به روش اجرا، مطالعه مروری تلقی می‌گردد. مقالات مرتبط با شاخص رفاه اجتماعی سالمندان در پایگاه‌های علمی فارسی و انگلیسی با کلیدواژه‌های استاندارد تا پایان سال ۱۳۹۳ جستجو شد.

* دکتر جامعه‌شناس، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.
** دکتر سلامت و رفاه اجتماعی، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.
*** روانپزشک، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.
**** دکتر سلامت سالمندان، مرکز تحقیقات سالمندی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.
***** کارشناس ارشد رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.
***** کارشناس ارشد جامعه‌شناسی

1. Ph.D. in Sociology
2. Ph.D in Social Welfare and Social Health, <hosseinmohaqeq@gmail.com>
3. Psychiatrist
4. Psychiatrist
5. MD, MPH in Gerontology
6. M.A in Social Welfare

indicators of poverty, and inequality researches continually refer to assessments of social welfare. Monitoring and evaluation of social policies for the elderly requires a comprehensive, and precise data that consider all aspects of their life. The aim of this study is a comprehensive review of related studies about measures of elderly social welfare and strives to provide a multi-dimensional index in the field of social welfare of the elderly.

Method: This study is a descriptive study based on review study. Papers that examined social welfare measures and indexes with regard to elderly were identified through online literature research both in English and Persian database. Quantitative studies were searched and downloaded from Medline (pub med), SID (Scientific Information Database, www.sid.ir), Iran doc (Iranian Research Institute for information Science and Technology, Irandoc.ac.ir), Iranmedex (www.iranmedex.com), Magiran (www.magiran.com) and Iranpsych (Iranian Databases on Mental Health, Psychiatric and Psychological Research, http://iranpsych.tums.ac.ir). The electronic search was performed with no specification of language including articles from 1990 to 1 June 2015. The keywords included Elderly, Old, Older, Aging, Well-being, Welfare, Index, Indicator and Iran. In this case, Boolean operators were used for combined search for the key words. initial search in data bases 326 After the

برای جستجوی دقیق‌تر از عملگرهای بولی برای جستجوی ترکیبی کلید واژه‌ها استفاده شد. در مجموع تعداد ۳۲۶ مقاله به دست آمد. پس از حذف مقالات تکراری، چکیده و سپس متن کامل مقالات بررسی شد و در نهایت ۳۴ مقاله برای مرور و سنتز نهایی انتخاب شد.

یافته‌ها: در مطالعات بررسی شده، رفاه اجتماعی سالمندان ابعاد مختلفی از جمله اقتصادی، جسمی، روان‌شناختی، اجتماعی، اشتغال، آموزش، محیط زندگی، عاطفی، اوقات فراغت و دسترسی به خدمات را در بر می‌گیرد. همچنین بیشتر مطالعات داخلی تک بعدی بوده و بیشتر بر بعد روان‌شناختی تأکید نموده‌اند و در هیچ یک از آنها شاخص رفاه اجتماعی چندبعدی استفاده نشده است. ابعاد دسترسی به خدمات مراقبتی (به‌ویژه مراقبت در منزل)، استفاده از تکنولوژیهای جدید، معنویت و فرهنگ و اوقات فراغت سالمندان، تا حدود زیادی مغفول مانده است. توصیه می‌شود در آینده ابعاد اوقات فراغت، معنویت و دسترسی به خدمات در میان سالمندان بیشتر مورد توجه قرار گیرد و علاوه بر این برخی از ابعاد مؤثر بر رفاه اجتماعی سالمندان از قبیل تأثیر تکنولوژیهای جدید در جهت سهولت فعالیتهای روزانه سالمندان نیز وارد مطالعات مرتبط با حوزه رفاه اجتماعی سالمندان شده و در این راستا مورد بررسی قرار گیرند. در مطالعات ایرانی نیز ابعاد گسترده‌تری از رفاه اجتماعی سالمندان مورد بررسی قرار گیرد. در این راستا پیشنهاد می‌شود که در پژوهشهای آتی مرتبط با رفاه اجتماعی سالمندان در ایران، ابعاد وضعیت اجتماعی، وضعیت اقتصادی و اوقات فراغت سالمندان با توجه به اهمیت خاص آنها و تأکید خاصی که در مطالعات خارجی بر این ابعاد شده است، مورد توجه ویژه واقع شود.

articles were found. At each step of reviewing abstracts the articles that were irrelevant and repetitive removed. 34 studies related to social welfare index in elderly were included in the final review, which was related to the purpose of the study. Then the selected studies reviewed by two reviewers and were extracted dimensions, domains and indicators of social welfare in elderly people.

Findings: Reviewing the studies indicate that Iranian studies emphases on mental and psychological aspects of social welfare such as happiness, life satisfaction, well-being, mental health, depression, and mood. On the other hand non-Iranian studies emphases on different aspects of social welfare for the elderly such as social, economic, health and life conditions. 10 dimensions were identified in the 34 reviewed papers including: economics, physical, mental and social condition, employment, education, the environment, emotional status, leisure, and access to services, which having various components. Multidimensional approach has not been used in any of the studied papers so large portion of studies have emphasized on mental dimension. Also, the Iranian researches focus on the mental dimension generally, however relatively less research focuses on leisure, spirituality, and access to services. Furthermore, quality of life and health studies has higher frequency in this review.

بحث: در مجموع می‌توان گفت که استفاده از شاخص ترکیبی رفاه اجتماعی سالمندان، به علت پوشش ابعاد مختلف و متنوع، می‌تواند زمینه بررسی عمیق و علمی‌تر رفاه اجتماعی سالمندان را فراهم کرده و با بررسی آن می‌توان با یک دید کلی‌نگر و جامع، به اتخاذ سیاستهای مناسب در زمینه مسائل مختلف دوران سالمندی کمک کرد.

کلیدواژه‌ها: رفاه اجتماعی، رویکرد بیانگرهای اجتماعی، سالمندان، شاخص رفاه اجتماعی
تاریخ دریافت: ۹۴/۶/۱۷
تاریخ پذیرش: ۹۴/۱۲/۱۱

مقدمه

یکی از دستاوردهای مهم قرن ۲۱ افزایش طول عمر و به عبارتی افزایش تعداد سالمندان است که بر اثر ارتقاء سلامت و افزایش سالهای زندگی پدید آمده است. اما این پدیده نگرانیهای فراوانی را به وجود آورده است (مرادی و همکاران، ۱۳۹۲). به‌طوریکه با ورود به هزاره جدید، سالمندی به یک مسأله عمده جمعیت‌شناختی و اجتماعی تبدیل گردیده است (مداح و همکاران، ۱۳۹۳). سالمندی در کشورهای پیشرفته به سنین بالای ۶۵ سال اطلاق می‌شود، درحالیکه در کشورهای در حال توسعه، افراد بالای ۶۰ سال سالمند محسوب می‌شوند (سازمان جهانی بهداشت، به نقل از محقق‌کی کمال و همکاران، ۱۳۹۳).

Discussion: Paying more attention to the leisure, spirituality and access to services for the elderly are recommended in the future. In addition, the effect of new technologies, which ease the daily activities of elderly people, on social welfare should be considered in the future studies. We conclude that multidimensional and comprehensive index is potentially very useful for elderly policy and recommend researcher to improve them further. It is expected that the initial research, created the new areas for deeper investigation of this issue and provided field for Meta-analysis of studies related to this area. In general, the use of a composite index of social welfare of the elderly, due to the diverse and more dimension of elder people life, can give a broader and more comprehensive approach for analyzing social welfare issues in elder people.

Keywords: Elderly, Social indicators approach, Social welfare, Social welfare index, Iran

در سال ۲۰۰۰ جمعیت افراد بالای ۶۰ سال در جهان ۶۰۰ میلیون نفر (معادل ۱۰٪ کل جمعیت جهان) بود و این میزان در سال ۲۰۱۴، به ۸۶۵ میلیون نفر (۱۲٪) افزایش یافته است و پیش‌بینی می‌شود تعداد افراد این گروه سنی در سال ۲۰۲۵ به ۱/۲ میلیارد و در سال ۲۰۵۰ به حدود ۲ میلیارد نفر (معادل ۲۱٪ جمعیت کل جهان) برسد (سازمان ملل، ۲۰۱۴؛ آژ و همکاران، ۱۳۹۱). براساس این پیش‌بینی، در این سال برای اولین بار در طول تاریخ بشر تعداد افراد بالای ۶۰ سال با تعداد کودکان تقریباً برابر خواهد شد (سازمان جهانی بهداشت، ۲۰۱۱). در ایران نیز طبق سرشماری سال ۱۳۹۰، ۶۱۵۹۶۷۶ نفر (۸/۲٪) از جمعیت کشور را سالمندان بالای ۶۰ سال تشکیل می‌دهند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰). این در حالی است که آمارها نشان می‌دهد که از سال ۱۳۳۵ که ۵/۲٪ از جمعیت کشور سالمند بودند، تا کنون به مرور بر میزان سالمندان کشور افزوده شده است و پیش‌بینی می‌شود که تا سال ۱۴۰۴ بیش از ۱۰٪ جمعیت کشور را سالمندان تشکیل خواهند داد (میرزایی و شمس قهفرخی، ۱۳۸۷).